

Inhoudsopgave bijlagen bij Financieel jaarverslag 2018

Bijlage I	Verdeling bijdrage per gemeente	Pagina 2
Bijlage II	Overzicht MuziekLab projecten	Pagina 3-7
Bijlage III	Resultaten projecten Cultuur in School	Pagina 8
Bijlage IV	Frictiekosten	Pagina 9
Bijlage V	Financiële verantwoording per afdeling	Pagina 10
Bijlage VI	Activiteitenverslag Cultuur in School	Pagina 11-16
Bijlage VII	Jaarverslag CultuurMenu 2017	

Bijlage I Verdeling van de bijdrage per gemeente

Bijdrage gemeenten	Exploitatiesubsidie 2018	Subsidie t.b.v. CIS 2018	Totaal 2018
Haarlem			
Exploitatiesubsidie	€ 1.381.100		€ 1.381.100
Combinatieregeling		€ 144.566	€ 144.566
CultuurMenu		€ 72.471	€ 72.471
HIT		€ 14.184	€ 14.184
Matching subsidie Cultuurparticipatiefonds		€ 99.421	€ 99.421
Matching subsidie Haarlems Goud		€ 40.000	€ 40.000
Matching subsidie Haarlems Goud naar 2019		€ -10.373	€ -10.373
Haarlems Goud		€ 15.000	€ 15.000
Kenniscentrum		€ 86.954	€ 86.954
	€ 1.381.100	€ 462.223	€ 1.843.323
Overige gemeenten			
Heemstede bijdrage CultuurMenu		€ 19.752	€ 19.752
Bloemendaal bijdrage CultuurMenu		€ 23.321	€ 23.321
Zandvoort bijdrage CultuurMenu		€ 20.420	€ 20.420
	€ -	€ 63.493	€ 63.493
Totaal inkomsten gemeenten	€ 1.381.100	€ 525.716	€ 1.906.816

Combinatieregling Gemeente Haarlem	Fte	Realisatie
<i>Bijdrage Gemeente Haarlem per fte €32.126</i>		
Activiteiten PO	0,65	€ 20.882
Activiteiten VO	0,53	€ 17.027
MuziekLab	3,00	€ 96.377
Coördinatie PO activiteiten 0,65 fte	0,05	€ 1.606
Coördinatie VO activiteiten 0,6 fte	0,27	€ 8.674
	4,50	€ 144.566

Bijlage II Overzicht Muzieklab projecten	
Voorjaar 2018 ML programma onder schooltijd	NLU
Basisschool De Brandaris	
Muziek en beweging (1-2) voor twee groepen (1/2)	22
Spelen met muziek (3-4) voor twee groepen (gr 3-4)	22
Zing 't! (5-6) voor twee groepen (gr 5-6)	25
Zing 't! (7-8) voor een groep (gr 7)	12
Maak je eigen musical (7-8) voor een groep (gr 8)	22
Basisschool De Cirkel	
Muziek en beweging (1-2) voor vier groepen (1/2)	44
Maak je eigen musical (3-4) voor twee groepen (3)	33
Maak je eigen musical (3-4) voor twee groepen (4)	33
Musical (5-6) voor twee groepen (gr 6)	33
Zangbegeleiding eindmusical twee groepen 8	20
Basisschool De Dolfijn	
Musical (5-6) voor twee groepen (4, 4/5)	33
Musical (5-6) voor twee groepen (5 en 6)	33
Maak je eigen musical (7-8) voor drie groepen	67
Basisschool De Zonnewijzer	
Spelen met muziek (3-4) voor twee groepen (gr 3)	22
Iedereen een instrument (5-6) voor drie groepen	131
Werelddrummen (7-8) voor twee groepen (gr 7)	29
Popwerkplaats (7-8) voor twee groepen (gr 8)	136
Willem van Oranjeschool	
Werelddrummen (5-6) voor een groep (gr 6)	12
Zing 't! (3-4) voor een groep (gr 4)	11
Zing 't! (7-8) voor een groep (gr 8)	12
Basisschool De Molenwiek Dalton	
Zing 't! (1-2) voor vijf groepen (gr 1/2)	55
Zing 't! (3-4) voor drie groepen (gr 3)	33
Zing 't (3-4) voor twee groepen (gr 4)	23
Maak je eigen musical (7-8) voor twee groepen (8)	45
Antoniusschool	
Zing 't! (1-2) voor 3 groepen 10 lessen x 30 min	26
Zing 't (3-4) voor twee groepen (3 en 4)	23

Beatrixschool Haarlem	
Maak je eigen musical (3-4) voor twee groepen (4)	33
Popwerkplaats (7-8) voor twee groepen (gr 7)	136
Iedereen een instrument (5-6) voor twee groepen	96
Dreefschool	
Muziek en beweging (1-2) voor vijf groepen (1/2)	55
Mgr. Huibersschool	
Spelen met muziek (1-2) voor een groep (gr 1-2)	11
Tijo Van Eeghenschool	
Muziek en beweging (1-2) voor vijf groepen	55
Werelddrummen (5-6) voor twee groepen (gr 5/6)	25
Schoolvereniging Aerdenhout-Bentveld	
Inzet vakleerkracht	39
Basisschool De Wilgenhoek	
Inzet vakleerkracht	4
Subtotaal	1411
Voorjaar 2018 ML naschools programma	NLU
Boerhaavewijk (vijf deelnemende scholen)	
Gitaar	51
Keyboard	27
Viool	45
Dwarsfluit	30
Directie wijkorkest	6
Haarlem Noord Zuid (vier deelnemende scholen)	
Gitaar	93
Hoorn	41
Keyboard	48
Viool	54
Dwarsfluit	27
Klarinet en saxofoon	21
Cello	57
Directie wijkorkest	36
Subtotaal	536

Najaar 2018 ML programma onder schooltijd	NLU
Basisschool De Cirkel	
Iedereen een instrument (5-6) voor twee groepen 5	96
Spelen met muziek (1-2) voor vier groepen 1-2	44
Basisschool De Dolfijn	
Muziek en beweging (1-2) voor 3 gr 10 x 30 min	23
Maak je eigen musical (3-4) voor drie groepen	45
Willem van Oranjeschool	
Spelen met muziek (3-4) voor een groep	15
Inzet vakleerkracht koor	18
Zing 't! (7-8) voor een groep	15
Iedereen een instrument (5-6) voor twee groepen	96
Ter Cleeffschool	
Werelddrummen (5-6) voor vier groepen 5	50
Mix it! (7-8) voor drie groepen 8	95
Basisschool De Molenwiek Dalton	
Muziek en beweging (1-2) voor vijf groepen	38
Spelen met muziek (3-4) voor twee groepen 3	33
Spelen met muziek (3-4) voor drie groepen 4	33
Werelddrummen (5-6) voor twee groepen 5	25
Alles is muziek (5-6) voor drie groepen 6	37
Popwerkplaats (7-8) voor twee groepen 7	108
St. Liduinaschool, locatie Timor	
Iedereen een instrument (5-6) voor twee groepen 5	96
Don Boscosschool	
Workshop instrumentale oriëntatie Don Bosco_Globe	12
Werelddrummen (5-6) voor twee groepen	25
Werelddrummen (7-8) voor twee groepen	29
Muziek en Taal voor 3 groepen 1/2	18
Antoniusschool	
Alles is muziek (5-6) voor twee groepen	32
Beatrixschool Haarlem	
Spelen met muziek (1-2) voor vijf groepen 1/2	55
Maak je eigen musical (3-4) voor twee groepen 4	33

Mgr. Huibersschool	
Alles is muziek (3-4) voor een groep (gr 5-6)	17
Alles is muziek (3-4) voor een groep (gr 3-4)	17
Tijo Van Eeghenschool	
Mix it! (7-8) voor twee groepen	50
Schoolvereniging Aerdenhout-Bentveld	
Inzet vakleerkracht blok 1	34
Basisschool De Wilgenhoek	
Iedereen een instrument (5-6) voor twee groepen	96
Inzet vakleerkracht	220
SBO Professor J.J. Dumontschool	
Muziek en Taal voor twee groepen 1/2	12
Basisschool De Wadden, locatie Boerhaave	
Muziek en Taal voor 5 groepen 1/2	26
Basisschool De Globe	
Muziek en Taal voor twee groepen 1/2	11
Sint Adalbertusschool	
Iedereen een instrument (5-6) voor twee groepen	96
Subtotaal	1646

Najaar 2018 ML naschools programma	NLU
Arrangementen wijkorkesten	19
Boerhaavewijk (vijf deelnemende scholen)	
Gitaar	30
Keyboard	21
Klarinet	16
Viool	21
Dwarsfluit	25
Directie wijkorkest	22
Extra activiteit NSA op de Globe en Don Bosco	15
Extra activiteit NSA op Al Ikhlâas en Wadden	5
Haarlem Noord Zuid (vier deelnemende scholen)	
Gitaar	30
Hoorn	25
Keyboard	30
Viool	19
Dwarsfluit	12
Klarinet en saxofoon	30
Cello	30
Directie wijkorkest	9
Subtotaal	358
Najaar 2018 ML docenturen voor scholing en afstemming	NLU
Extra uren t.b.v. update samplepakket en inrichting nieuwe iPads Mix it module	10
Subtotaal	10
EINDTOTAAL	3961
Totaal FTE	2,39

Bijlage III Resultaat per project Cultuur in school 2018

Projecten	Kennis Centrum	ML 2103	CMK 2106	Muziek Impuls	CMK Hst	CultuurMenu
Activiteitenkosten	13.562	14.130	113.277	1.095	1.507	46.441
Instrumenten		7.967				
PR-communicatie-website		293	8.116			
Uitvoeringskosten		1.050				108.398
Personeelskosten	67.224	172.708	129.898	19.382	325	108.031
Totaal Kosten activiteiten	80.787	196.148	251.291	20.478	1.832	262.870
Bijdrage scholen/overige	1.475	93.360	34.169	22.370	1.832	94.110
Subsidies-fondsen			118.168			
Subsidie gemeente Haarlem	99.420	96.377	86.954			93.353
Gemeente Bloemendaal			12.000			23.321
Subsidie gemeente Heemstede						19.752
Subsidie gemeente Zandvoort						20.420
Totaal Opbrengsten	100.895	189.737	251.291	22.370	1.832	250.956
Resultaat	20.108	-6.411	-0	1.892	-	-11.914
Projecten	PO overige	PO Netwerk	HIT	VO	VO Netwerk	Totaal
Activiteitenkosten	16.454	38	1.964	1.262		209.730
Instrumenten	133					8.100
PR-communicatie-website			5.077			13.486
Uitvoeringskosten	795		16.052			126.295
Personeelskosten	28.862	4.400	28.003		8.463	567.298
Totaal Kosten activiteiten	46.244	4.438	51.096	1.262	8.463	924.909
Bijdrage scholen/overige	50.338		14.110	1.105		312.869
Subsidies-fondsen						118.168
Subsidie gemeente Haarlem		1.606	31.211		8.674	417.595
Gemeente Bloemendaal						35.321
Subsidie gemeente Heemstede						19.752
Subsidie gemeente Zandvoort						20.420
Totaal Opbrengsten	50.338	1.606	45.321	1.105	8.674	924.125
Resultaat	4.094	-2.832	-5.775	-157	211	-784

Bijlage IV Frictiekosten 2018

Reorganisatie 2014-2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Realisatie 2014-2015-2016-2017	Totaal realisatie 2014-2018
Wachtgeld-afkoopsommen			€ 754.036	€ 754.036
ABP BWU 2015 en 2016			€ 15.117	€ 15.117
Wachtgeld 2018-2019	€ 27.500	€ 21.852	€ 26.548	€ 75.900
Interim-directeur			€ 154.691	€ 154.691
P&O-financiën inhuur			€ 29.352	€ 29.352
OR			€ 40.379	€ 40.379
Advieskosten/advocaatkosten			€ 173.257	€ 173.257
VHM korting huur	€ 15.750	€ 15.750	€ 61.800	€ 77.550
VHM cashback afboeking	€ -5.000		€ -44.305	€ -44.305
Hoofd afdeling CIS/coördinator CIVT extra			€ 29.723	€ 29.723
Rente lening BNG	€ 11.830	€ 11.830	€ 45.630	€ 57.460
Overige			€ 1.447	€ 1.447
Totaal frictiekosten	€ 50.080	€ 49.432	€ 1.287.675	€ 1.364.607

Reorganisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Realisatie 2017	Totaal realisatie 2017-2018
Frictiekosten 2017	€ -	2213	€ 103.068	€ 105.281
Loonheffing bijdrage opzetten eigen bedrijf	€ -	0	€ 8.000	€ 8.000
Totaal frictiekosten	€ -	€ 2.213	€ 111.068	€ 113.281

Bijlage V Financiële verantwoording per afdeling

	Opbrengsten	Begroting 2018			Realisatie 2018		
		CIS	TBH	Totaal	CIS	TBH	Totaal
1	Subsidie						
1.1	Gemeente Haarlem exploitatiesubsidie	793.030	860.179	1.653.209	854.330	799.800	1.654.130
1.2	Gemeente Haarlem Combinatieregeling	144.425		144.425	144.566		144.566
1.4a	Gemeente Haarlem matching CMK/HG	-		-		12.127	12.127
	Gemeente Haarlem HG	-		-		15.000	15.000
1.5	Overige Gemeenten	63.170		63.170	63.493		63.493
		1.000.625	860.179	1.860.804	1.062.389	826.927	1.889.316
2	Sponsoring en fondswerving						
2.2	Cultuurparticipatiefonds	108.936		108.936	108.936	40.000	148.936
2.3	Fondsen en sponsors	21.232		21.232	21.232		21.232
		130.168	-	130.168	130.168	40.000	170.168
	Subtotaal Subsidies, fondsen/sponsoring	1.130.793	860.179	1.990.972	1.192.557	866.927	2.059.484
3	Eigen inkomsten						
3.1	Onderwijsprojecten/scholen	314.000		314.000	312.869		312.869
3.2	Lesgeld		127.500	127.500		128.491	128.491
3.3	Huren bij Hart		149.290	149.290		225.328	225.328
3.4	Omzet Hart café		70.000	70.000		104.480	104.480
3.5	Overige opbrengsten		1.500	1.500		283	283
		314.000	348.290	662.290	312.869	458.582	771.451
	TOTAAL OPBRENGSTEN	1.444.793	1.208.469	2.653.262	1.505.426	1.325.509	2.830.935
	UITGAVEN	CIS	TBH	Totaal	CIS	TBH	Totaal
4	Directe productiekosten						
4.1	Activiteitenkosten CIS	571.359		571.359	528.674		528.674
	Activiteitenkosten Haarlems Coud		-			67.127	67.127
4.2	Cashback leerlingen tot 18 jaar		44.276	44.276		19.606	19.606
4.4	Leermiddelen/Programmeren TBH		12.750	12.750		13.119	13.119
4.5	Hart café kosten van de omzet		31.500	31.500		42.165	42.165
5.4	Medewerkers uitvoerend in loondienst	372.294	26.004	398.298	382.372	24.237	406.609
5.5	Medewerkers uitvoerend inhuur		76.500	76.500		66.930	66.930
		943.653	191.030	1.134.683	911.046	233.184	1.144.230
5	Personeelskosten						
5.1	Medewerkers ondersteunend in loondienst	205.157	382.785	587.942	208.407	397.372	605.779
5.2	Medewerkers ondersteunend inhuur	8.100	5.400	13.500	54.899	36.600	91.499
5.3	Overige personeelslasten	22.964	15.309	38.273	13.319	8.880	22.199
		236.221	403.494	639.715	276.625	442.851	719.477
6	Huisvestingskosten						
6.1	Huur	17.220	265.980	283.200	16.800	252.397	269.197
6.2	Overige huisvestingskosten	11.596	118.005	129.601	10.185	128.219	138.404
		28.816	383.985	412.801	26.985	380.616	407.601
7	Bedrijfskosten						
7.1	Organisatiekosten	55.650	49.100	104.750	36.769	36.770	73.539
7.2	Marketing en Communicatie	39.300	26.200	65.500	44.014	29.343	73.357
7.3	Automatisering	30.600	20.400	51.000	36.841	24.561	61.402
7.4	Afschrijvingen	34.500	31.000	65.500	38.274	30.428	68.702
7.5	Onvoorzien	2.100	1.400	3.500	-	-	-
8	Frictiekosten	7.098	42.982	50.080	7.098	44.547	51.645
		169.248	171.082	340.330	162.996	165.649	328.645
	TOTAAL UITGAVEN	1.377.938	1.149.591	2.527.529	1.377.653	1.222.300	2.599.953
	Resultaat	66.855	58.878	125.733	127.773	103.209	230.982

Bijlage VI Activiteiten en ontwikkelingen Cultuur in School 2018

De missie van Cultuur in School (CIS) is om kwalitatief goed cultuuronderwijs te realiseren met scholen en cultuurpartners in onze regio. CIS staat voor cultuuronderwijs dat leidt tot de ontwikkeling van het creatief vermogen en talent bij de leerling. Verwondering, inspiratie en leerzame ervaringen zijn daarbij belangrijke speerpunten. School is de plek waar voor iedere leerling, ongeacht de thuissituatie, cultuuronderwijs met kwaliteit vormgegeven kan worden door de groepsleerkracht zelf of door cultuurpartners uit de regio. Wij treden op als aanjager en brengen scholen en cultuuraanbieders samen, vanuit een adviserende en/of faciliterende rol.

In het Convenant Cultuur en Primair Onderwijs, dat in 2015 is getekend door schoolbesturen, culturele instellingen en de gemeente Haarlem, heeft Hart de opdracht gekregen om een kenniscentrum voor

cultuuronderwijs op te zetten. Het kenniscentrum heeft in 2017 vorm gekregen.

In 2018 hebben we gewerkt aan het verstevigen van de positie van Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs.

In opdracht van Hart heeft onderzoeksbureau Motivaction in februari gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het onderwijs en cultuurpartners. Doel was om de wensen en verwachtingen ten aanzien van Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs in kaart te brengen. Het onderzoek bevestigt dat een kenniscentrum voor cultuuronderwijs gewenst is en dat Hart wordt gezien als de meest voor de hand liggende partij om hierin te voorzien. Dit vanwege de sterke positie van Hart in het Haarlemse cultuuronderwijsveld en de waardering die is uitgesproken over onze professionaliteit. De wensen ten aanzien van de rol van het kenniscentrum staan vermeld bij hoofdstuk 1. Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs.

Hart heeft lokale cultuurpartners in 2018 meer in het vizier gekregen. Nieuwe contacten zijn gelegd en met bestaande contacten is de samenwerking versterkt. Met 20 basisscholen is intensief gewerkt aan deskundigheidsbevordering in het kader van regelingen als Cultuureducatie met Kwaliteit en Impuls Muziekonderwijs. We hebben onze banden versterkt met Voortgezet Onderwijs en beter in beeld gekregen welke ondersteuning wij kunnen bieden aan het VO bij het versterken van cultuuronderwijs op school.

Als hoogtepunt van het jaar organiseerden wij in november de Dag voor Cultuuronderwijs in de Philharmonie. Centraal daarin stond de ontmoeting en uitwisseling tussen onderwijs, culturele instellingen en kunstenaars. Op deze dag werd de rijke culturele omgeving van Zuid-Kennemerland zichtbaar. Er was volop gelegenheid elkaar te ontmoeten, contacten te leggen, van elkaar te leren en nieuwe ideeën op te doen. Kortom, we kijken terug op een geslaagde en inspirerende dag.

Achter de schermen hebben we hard gewerkt aan het professionaliseren van onze werkprocessen en aan de ontwikkelingen van onze website. Voor MuziekLab is de inrichting voltooid van de projectadministratie in het databaseprogramma van Hart. Hierdoor kan het project nu op efficiënte wijze georganiseerd worden vanuit MS Dynamics NAV. Dit was een ingewikkeld en tijdrovend karwei dat meer dan vijf jaar in beslag heeft genomen. Met de voltooiing is een lang gekoesterde wens uitgekomen.

Hieronder omschrijven we per onderdeel van Cultuur in School de belangrijkste ontwikkelingen in 2018. Het verslag van het regionale CultuurMenu is te lezen in een aparte bijlage, het Jaarverslag CultuurMenu.

1. Kenniscentrum voor Cultuuronderwijs Haarlem

Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs Haarlem adviseert scholen en cultuurpartners over de aanpak van cultuuronderwijs met als doel dit een duurzame plek te geven binnen het onderwijsprogramma. Daarnaast informeert het kenniscentrum belanghebbenden over relevante ontwikkelingen in het onderwijs en cultuureducatie.

Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs heeft in samenwerking met bureau Motivaction onderzoek gedaan. Doel was inzicht te krijgen in de wensen, behoeften en verwachtingen van de verschillende educatieve doelgroepen rondom het Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs. Uit het onderzoek blijkt dat het onderwijs het kenniscentrum ziet in de rol van bemiddelaar, vraagbaak en adviseur op alle niveaus, van de ontwikkeling van beleid tot de uitvoering ervan. De ondervraagden geven aan dat daarbij behoefte is aan maatwerk. Onder alle doelgroepen leeft de wens voor een eigen contactpersoon binnen Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs; een vast aanspreekpunt die op de hoogte is van de situatie van de school/ aanbieder. Daarbij heeft persoonlijk contact, zowel één-op-één als tijdens bijeenkomsten, de voorkeur.

Het kenniscentrum neemt actief deel aan de LEA werkgroep cultuuronderwijs. Samen met schoolbesturen, gemeente Haarlem en culturele instellingen is het afgelopen jaar aan de volgende punten gewerkt:

- de landelijke monitor cultuureducatie, waarbij ook het convenant Cultuur & Primair Onderwijs is gemonitord;
- evaluatie van opbrengsten LEA werkgroep 2015-2019. De werkgroep heeft geconcludeerd dat nog niet alle doelen zijn behaald en een volgende LEA periode gewenst is.

Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs ziet het als een belangrijke taak om scholen en cultuurpartners te verbinden. Daartoe zijn cultuurpartners in de regio zichtbaar gemaakt op de website. De bekendheid van het kenniscentrum is vergroot, dit blijkt onder andere uit het groeiend aantal cultuurpartners dat contact zoekt en bijeenkomsten bezoekt. Met de educatief medewerkers van de grote culturele instellingen is structureel overleg waarin naast samenwerking met het onderwijs ook onderlinge samenwerking centraal staat.

In 2018 heeft het kenniscentrum gewerkt aan kennisdeling door in samenwerking met Stichting Sint Bavo en Stichting Spaarnesant netwerkbijeenkomsten te organiseren voor en met cultuurcoördinatoren van de basisscholen. Met de Spaarnesant Academie is een nascholing voor muziek gerealiseerd. Bij de Pabo van InHolland Haarlem hebben we gastlessen uitgevoerd tijdens de 2e en 3e jaars themaweken.

Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs heeft advies gegeven en is partner in één van de School in de Wijk clusters. We hebben de deelnemende scholen verbonden aan cultuurpartners in de wijk en zal het culturele programma onder- en naschools monitoren.

Voor het Voortgezet Onderwijs (VO) hebben we diverse bijeenkomsten georganiseerd. Voor kunstvakdocenten van havo/vwo lag het accent op de ontmoeting met cultuurpartners en het vernieuwde CKV; bij het vmbo op visievorming. De subsidieregeling 'Versterking cultuureducatie in het vmbo' is op één van deze scholen toegekend. Het kenniscentrum begeleidde bij het schrijven van de aanvraag en zal tijdens de uitvoering van het project als procesbegeleider participeren.

Alle VO scholen in Zuid-Kennemerland hebben van het kenniscentrum een vragenlijst gekregen waarin de stand van zaken van cultuuronderwijs en wensen zijn geïnventariseerd. Uit de respons blijkt dat VO scholen behoefte hebben aan netwerken samen met cultuurpartners en inspiratiebijeenkomsten over vakinhoudelijke onderwerpen.

Stichting St Bavo:	2 bijeenkomsten, 10 deelnemers per keer
Stichting Spaarnesant:	1 bijeenkomst, 12 deelnemers
VO-netwerken: VMBO en HAVO/VWO:	4 bijeenkomsten, 6-12 deelnemers (scholen en cultuurpartners) per keer
Educatorenoverleg culturele instelling	3 bijeenkomsten, 9 deelnemers per keer

2. Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)

Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs draagt zorg voor de uitvoering van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Met deze meerjarige subsidie wordt gewerkt aan de professionalisering van leerkrachten, kunstenaars en medewerkers van culturele instellingen (hierna 'cultuurpartners'). Belangrijk aandachtspunt daarbij is het ontwikkelen en verankeren van cultuuronderwijs in samenwerking met de lokale culturele omgeving.

In 2018 hebben 14 scholen gewerkt aan de uitvoering van hun CMK-traject op basis van de eerder geformuleerde ambities. Daarnaast is een CMK "light" variant ontwikkeld in de vorm van een Co-Creatie Café. Deze variant is bedoeld om scholen op een laagdrempelige manier een kwaliteitsslag te laten maken waarbij het accent ligt op de samenwerking met de culturele omgeving. Het Co-Creatie Café heeft geleid tot nieuwe samenwerkingen tussen scholen, kunstenaars en een museum.

In het kader van professionalisering en kennisdeling zijn er voor cultuurpartners meerdere bijeenkomsten georganiseerd. Bij 'Food For Focus' is gesproken met autonome kunstenaars over de essentie van kunstenaarschap in relatie tot de creativiteitsontwikkeling van kinderen in het basisonderwijs. Met de scholing 'van Rondleiden naar Begeleiden' is in 2018 een scholingswens van erfgoedinstellingen geconcretiseerd: de rondleiders handvaten geven om op een interactieve manier kinderen tijdens hun bezoek te begeleiden.

Hart heeft lokale cultuurpartners in 2018 meer in het vizier gekregen. Nieuwe contacten zijn gelegd en met bestaande contacten is de samenwerking versterkt.

De pool van kunstvakdocenten werkzaam op de CMK scholen vormt een hecht netwerk. De door Hart aangeboden intervisie biedt deze kunstvakdocenten de mogelijkheid expertise met elkaar te delen en zich verder te professionaliseren.

Als grootste en belangrijkste evenement van dit jaar organiseerde wij in november de Dag voor Cultuuronderwijs in de Philharmonie. Een dag voor het primair onderwijs en cultuurpartners. Centraal daarin stond de ontmoeting en uitwisseling tussen onderwijs, culturele instellingen en kunstenaars. Keynote spreker Mark Mieras vertelde over de noodzaak van cultuureducatie voor de ontwikkeling van kinderhersenen en wethouder cultuur Marie-Thérèse Meijs belichtte de rijke culturele omgeving van de regio Zuid-Kennemerland.

Op deze dag, die bezocht werd door 125 bezoekers, kon worden deelgenomen aan workshops, inspiratiesessies, een cultuurmarkt en een debat. Uit de evaluatie bleek dat er ontmoetingen hebben plaatsgevonden tussen scholen en cultuurpartners die hebben geleid tot nieuwe samenwerkingsprojecten.

Na een pilot in 2017 is het programma 'Cultuur in Je Rugzak' wegens groot succes gecontinueerd in 2018. Met dit programma bezoeken cultuurcoördinatoren van CMK scholen samen met een collega een voorstelling, tentoonstelling, rondleiding of culturele activiteit. Op deze manier willen we de rol van de leerkracht als cultuurdrager versterken. Uit de evaluaties bleek dat deze doelstelling ruimschoots wordt gehaald en dat het programma door cultuurpartners en scholen erg wordt gewaardeerd.

Romeo en Julia in samenwerking met Toneelschuur	14 leerkrachten
Nederlands Kamerorkest in samenwerking met Philharmonie	14 leerkrachten
Theatertrale stadswandeling in samenwerking met Storytrail	16 leerkrachten
Troost en Zonen in samenwerking met Stadsschouwburg	6 leerkrachten
Da Vinci Tentoonstelling in samenwerking met Teylers Museum	12 leerkrachten

Bereikcijfers Cultuureducatie met Kwaliteit in 2018

Aantal scholen die deelnamen aan CMK:	14 scholen
Aantal leerlingen bereikt op CMK scholen:	4.059 leerlingen
Aantal leerkrachten deelgenomen aan CMK:	241 leerkrachten
Aantal leerkrachten via Cultuur in je Rugzak:	62 leerkrachten
Aantal leerkrachten via Dag voor Cultuuronderwijs:	57 leerkrachten
Deelname cultuurpartners aan bijeenkomsten en scholing:	110 cultuurpartners

3. Muziekeducatieve Programma's

3.1 Muziek Lab en Combinatieregeling

We organiseerden in 2018 Muziek Lab modules onder schooltijd op 19 scholen, waarvan 13 scholen deelnamen in het kader van de combinatieregeling. Het doel van de combinatieregeling is het bevorderen dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en het onder jongeren stimuleren van actieve kunstbeoefening. Korting in het kader van de combinatieregeling wordt geboden aan scholen met een doorgaande leerlijnen muziekeducatie en scholen met binnen- en buitenschools aanbod. Bij het werven van nieuwe scholen gaat de voorkeur uit naar scholen in een achterstandswijk.

Eind 2017 hebben we bij scholen geïnventariseerd of er naast MuziekLab wensen zijn voor andere 'kunst-labs'. Dit heeft geleid tot twee pilot Labs die in voorjaar 2018 zijn uitgevoerd: een lessenreeks Beeldende Vorming in groep 5 en 6 en een DansLab voor groep 8, beide op de Globe in Schalkwijk. Gelijktijdig is er lesmateriaal ontwikkeld voor Beeldende Vorming; voor DansLab wordt het lesmateriaal in 2019 verder ontwikkeld. Ook hebben we een naschoolse pilot DansLab gehouden op de Wilgenhoek. Dat was voor leerlingen van groep 3 t/m 8 van vijf scholen uit Haarlem Noord Zuid.

Het grootste deel van de combinatieregeling (totaal 3,6 van 4,5 fte) is ingezet voor het programma in het primair onderwijs. Daarnaast hebben we 0,9 fte ingezet in het voortgezet onderwijs, waarvan 0,7 fte t.b.v. het Haarlems Interscholair Toernooi en 0,2 fte voor de VO netwerkbijeenkomsten en de behoeftepeiling die is uitgevoerd in 2018.

3.2 Ieder Kind een Instrument – School in de wijk

We organiseerden in het kader van School in de wijk instrumentale muzieklessen met een doorgaande lijn van binnen- naar buitenschoolse lessen. Het programma, waar negen scholen uit twee Haarlemse wijken aan deelnemen, hebben we in 2018 met succes kunnen continueren dankzij de inzet van combinatiefunctionarissen, het School in de Wijk Fonds en een (lage) bijdrage van de ouders. Leerlingen vanaf groep 5 krijgen de kans om op school een muziekinstrument te bespelen en door te stromen naar de naschoolse muzieklessen. In deze lessen is veel ruimte voor de creativiteit van kinderen. Ze leren een instrument bespelen in kleine groepjes en spelen een keer per maand samen met andere kinderen uit de wijk in een van de twee wijkorkesten.

Eind 2018 is de nieuwe aanvraag bij het School in de Wijk Fonds voor de periode 2019-2021 toegekend voor beide wijken, waardoor het Ieder Kind een Instrument ook de komende jaren doorgang kan vinden.

Bereikcijfers Muziek Lab/School in de Wijk in 2018

Aantal scholen muzieklessen onder schooltijd:	19 scholen
Aantal scholen naschoolse muzieklessen:	9 scholen
Aantal leerlingen onder schooltijd *:	3.320 leerlingen
* minimaal één lessenreeks van 8 tot 10 weken	
Aantal leerlingen die deelnamen aan naschoolse lessen:	130 leerlingen
Aantal leerlingen die meespeelden in het wijkorkest:	75 leerlingen in Noord 55 leerlingen in Schalkwijk

3.3 Kinderen Maken Muziek

In de zomer van 2018 hebben we een aanvraag ingediend bij Kinderen Maken Muziek, van het Oranjefonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie. Organisaties die eerder deelnamen aan dit programma konden een extra aanvraag indienen voor de doorontwikkeling van het project. In de periode 2012 tot 2014 heeft Hart mede dankzij de regeling Kinderen Maken Muziek het project Ieder Kind een Instrument vorm kunnen geven.

Er is een subsidiebedrag van € 10.000 toegekend. Met dit bedrag kunnen we in schooljaar 2018-2019 diverse zaken realiseren, zoals het ontwikkelen van nieuwe arrangementen voor de wijkorkesten, een buurtfestival en coaching van docenten. Doel van deze activiteiten is om het draagvlak voor de wijkorkesten te vergroten en om leerlingen beter op hun eigen niveau mee te kunnen laten spelen.

3.4 Impuls Muziekonderwijs

We hebben in 2018 met zes scholen als cultuurpartner samengewerkt in het kader van de subsidieregeling Impuls Muziekonderwijs. In de Boerhaavewijk is het programma o.a. gericht op het bevorderen van taalvaardigheid via muziek. Muzieklessen kunnen door in te spelen op de luistervaardigheid en door de ondersteuning van de woordenschatontwikkeling, een goede bijdrage leveren aan de taalontwikkeling van jonge kinderen. Hart begeleidt de implementatie van deze methodes door teamtrainingen te geven, lessen van leerkrachten te bezoeken en na te bespreken of door de muzikspecialisten van de school te adviseren. Op de Schoolvereniging Aerdenhout Bentveld (SAB) en op de Wilgenhoek in Haarlem Noord geeft een vakdocent muziek om de week les. In de tussenliggende week geven de groepsleerkrachten zelf een muzikles die voortbouwt op de les van de vakdocent. Zo zijn vakdocent en groepsleerkracht samen verantwoordelijk voor goed muziekonderwijs. 2018-2019 is het derde en laatste schooljaar dat de scholen gebruik kunnen maken van deze subsidie. In het kader van de borging zijn op de scholen in de Boerhaavewijk al in 2018 een aantal muzikspecialisten opgeleid. Op De Wilgenhoek en SAB worden stappen ondernomen om de begeleiding van de vakdocenten voort te zetten.

Bereikcijfers Muziekimpuls regeling in 2018

Aantal scholen versterking muziekonderwijs:	6 scholen
Aantal leerlingen bereikt via impuls muziekonderwijs :	1.000 leerlingen

4. Haarlems Interscholair Toernooi (HIT)

Het HIT is een multidisciplinair programma voor talentontwikkeling in het Voortgezet Onderwijs met een talentenwedstrijd. Hart organiseert en realiseert sinds 2012, in goed overleg met minimaal tien VO scholen uit Haarlem en omstreken, het Haarlems Interscholair Toernooi (HIT). In 2018 bestond HIT 71 jaar. Het toernooi kent een diverse historie waarbij veel verschillende disciplines de revue hebben gepasseerd. HIT is bedoeld voor leerlingen van 12-18 jaar.

Doel van het programma is leerlingen de mogelijkheid te bieden om hun talenten te

ontwikkelen en tevens podiumervaring op te doen. Inspirerende vakjury's geven Masterclasses waarbij het laagdrempelig ontwikkelen van het talent centraal staat. Finalisten presenteren zich op één van Haarlems professionele (pop)podia. De winnaars treden onder andere op tijdens Bevrijdingspop, K-day en Zomer in de Zaanen. Om een nieuwe groep jongeren te bereiken biedt HIT workshops op school in diverse kunst disciplines. Hart wil niet alleen leerlingen bereiken die al aan kunstbeoefening doen, maar ook een nieuwe groep leerlingen aanspreken, prikkelen en hopelijk inspireren om hun talenten te ontwikkelen.

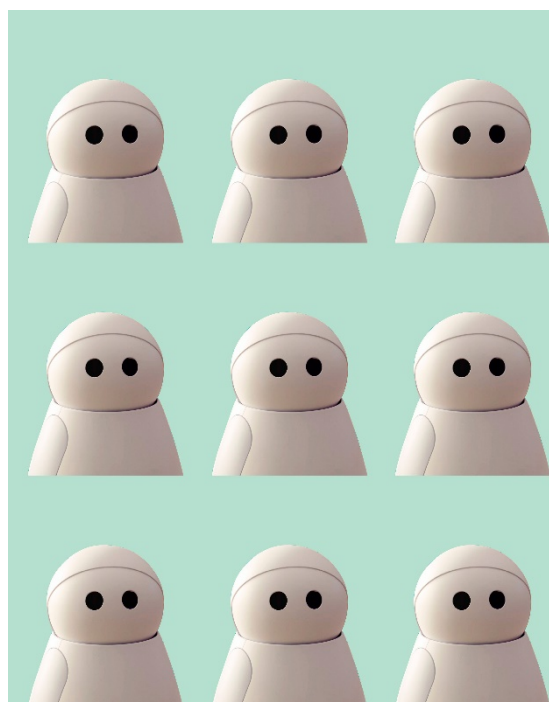
In 2018 waren dit de categorieën waarin de scholieren konden uitblinken: Klassieke Muziek, Singer- Songwriters, Bands, Theater, Kleinkunst (waaronder cabaret en stand-up comedy), Beeldende Kunst 2 en 3 dimensionaal (waaronder tekenen en schilderen, textiele werkvormen, mode, fotografie en videokunst), Poëzie/spoken word en Dans.

De samenwerking met de culturele partners in de stad, voornamelijk de podia, is goed verlopen in 2018. Nieuw was de samenwerking met Bevrijdingspop Haarlem. De winnende band en singer-songwriter hebben een podium gekregen op het Haarlems Toekomst Podium. Voor leerlingen is dit een prachtige kans. Ook bij de volgende editie zal dit podium weer worden aangeboden aan de winnaars. De bestaande samenwerkingsverbanden met Flintys, K-day, Patronaat, Philharmonie en Toneelschuur zijn naar tevredenheid voortgezet.

Bereikcijfers HIT in 2018:

Aantal deelnemende scholen:	11 VO scholen
Aantal leerlingen die zich presenteerden op het podium:	592 leerlingen
Aantal finale avonden/middagen:	6 finales
Aantal workshops/masterclasses:	13

JAARVERSLAG CULTUURMENU 2018

Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort

© Maart 2019

Hart Cultuur in School

Paula van Abeelen, Projectleider CultuurMenu

Margi Kirschenmann, Hoofd Cultuur in School

Inhoud

1.	Inleiding en Resultaten	3
2.	Het CultuurMenu in 2018	5
3.	Activiteiten in 2018.....	5
4.	CultuurMenu voor SO scholen en ITK	7
5.	Kwaliteitsbewaking en evaluatie.....	8
6.	Busvervoer SO en SBO scholen	9
7.	Doelen CultuurMenu 2019-2020	10
Bijlagen I Activiteiten uitgelicht		11
II Waardering van leerkrachten voor activiteiten in 2017-2018 14		
III Bezoekersaantallen voor musea		15
VI Bezoekersaantallen voorstellingen in de zalen.....		19

Graaf mee in het Archeologisch museum

Jaarverslag CultuurMenu Zuid-Kennemerland 2018

1. Inleiding en Resultaten

In 2018 realiseerden we het CultuurMenu voor 89 scholen voor primair onderwijs in Haarlem, Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort.

Het CultuurMenu is een structureel cultuurprogramma met kwaliteit waarmee kinderen gedurende de basisschoolperiode in aanraking komen met erfgoed en kunstdisciplines: theater, dans, muziek, literatuur, beeldend en audiovisueel. Hierin komen voorstellingen in theaters en concertzalen aan bod, en kleine voorstellingen op school op het gebied van theater, dans, muziek en literatuur. Maar ook museumbezoek en kunstenaars in de klas vertegenwoordigen de verschillende vakgebieden. Met het CultuurMenu realiseert Hart in samenwerking met bij voorkeur lokale partners een goede basis voor cultuuronderwijs, met zowel actieve als receptieve activiteiten.

We doen hiervan inhoudelijk en financieel verslag van 2018. Het financiële verslag voegen we voor elke gemeente apart toe bij deze algemene verslaglegging.

In Haarlem is het CultuurMenu opgenomen als basisvoorziening voor cultuureducatie in het convenant tussen de gemeente, schoolbesturen en culturele instellingen.

Hart heeft een projectleider CMK en beschikt over een Kenniscentrum. De projectleiders en medewerkers van deze afdelingen behandelen in hun communicatie met scholen en aanbieders ook het CultuurMenu. Scholen worden bevraagd op hun visie op cultuuronderwijs en ook komt aan de orde welke plaats het CultuurMenu hierin heeft. Ook op deze manier houden we in de gaten of het CultuurMenu aansluit bij de wensen en vragen van de scholen.

In de gemeente Zandvoort is een ruim budget voor cultuuronderwijs beschikbaar, hierdoor is het mogelijk om voor alle groepen een voorstelling met daarbij meestal ook een workshop te programmeren.

In de gemeenten Heemstede en Bloemendaal zijn de financiële middelen voor het CultuurMenu beperkter dan in Zandvoort, maar dankzij de koppeling aan Haarlem, waardoor we efficiënt kunnen programmeren, realiseerden we ook in deze gemeenten een kwalitatief goed educatief programma met ruime keuzemogelijkheden.

Resultaten in 2018

- Met aandacht voor lokale initiatieven hebben we een regionaal CultuurMenu gerealiseerd voor 89 scholen voor primair onderwijs, waaronder een aangepast menu voor drie SO scholen in Haarlem en een menu met voornamelijk workshops voor de Internationale Taalklas;
- In **2017-2018** namen ongeveer 20.000 leerlingen deel aan het CultuurMenu, waarvan bijna 9.500 leerlingen voorstellingen bezochten. Van deze leerlingen bezochten er bijna 8.500 voorstellingen bij de podia. Circa 1.000 leerlingen bezochten een voorstelling op school.
218 groepen (circa 5.600 leerlingen) bezochten een museum of culturele instelling;
230 groepen (circa 4.900 leerlingen) namen deel aan een workshop op school;
- In **2018-2019** namen ruim 20.000 leerlingen deel aan het CultuurMenu, waarvan 9.300 leerlingen voorstellingen bezochten. Van deze leerlingen bezochten er 8.200 voorstellingen bij de podia. Ongeveer 1.100 leerlingen bezochten een voorstelling op school.
241 groepen (circa 5.300 leerlingen) bezochten een museum of culturele instelling;
258 groepen (circa 5.700 leerlingen) namen deel aan een workshop op school;
- We hebben het evaluatietraject van lokale activiteiten voortgezet, waarbij twee activiteiten van instellingen zijn geëvalueerd met scholen en aanbieders en drie

activiteiten van instellingen zijn bezocht. We voerden gesprekken met twee vakdocenten van wie de workshops zijn bezocht ten behoeve van kwaliteitsbewaking;

Daarnaast hebben we met 4 Haarlemse scholen een evaluatiegesprek gevoerd over het totaalprogramma van het CultuurMenu.

- Scholen konden bij het inschrijven voor het CultuurMenu van 2018-2019 op onze nieuwe website voor elke groep aangeven hoe de activiteit van hun keuze aansloot bij hun onderwijsprogramma of bij hun cultuurbeleid. Veel scholen deden dit voor enkele of meerdere groepen: 35 scholen uit Haarlem; 11 scholen uit Bloemendaal en 7 scholen uit Heemstede. In Zandvoort is dit niet aan de orde. Zoveel mogelijk scholen/groepen die hun eerste keuzes motiveerden, kregen deze ook toegekend;
- We realiseerden het aanbod Themaworkshops op maat in het CultuurMenu Haarlem, Bloemendaal en Heemstede. Hiervan maakten in 2018 4 Haarlemse scholen gebruik. In Bloemendaal en Heemstede werd hier niet voor gekozen. In totaal werden 23 themaworkshops uitgevoerd.
- In het kader van de Kinderboekenweek ontwikkelde een van onze kunstenaars/docenten een workshop die werd opgenomen in het CultuurMenu. We attendeerden scholen op workshops in het CultuurMenu aanbod die eveneens aansloten bij het thema van dit jaar: griezelen.
- We realiseerden voor de scholen in Haarlem Noord-Zuid een extra kleutervoorstelling.
- We stelden een samenwerkingsovereenkomst op waarin alle afspraken rond het CultuurMenu helder zijn vervat. Alle instellingen/musea die activiteiten in het CultuurMenu aanbieden ondertekenden de overeenkomst.

De Krijtkring – De Toneelmakerij

2. Het CultuurMenu in 2018

Door Cultuureducatie met Kwaliteit, waarop het ministerie stuurt en waarbij Hart de scholen en instellingen in de regio graag wil ondersteunen, worden scholen gestimuleerd om op basis van hun eigen ambitie vorm te geven aan hun cultuurbeleid en om hun vragen te stellen aan hun culturele omgeving.

Door de keuzemogelijkheden in het CultuurMenu te verruimen en door bij de verschillende activiteiten de thema's/onderwerpen en doelen aan te geven maken we het voor scholen gemakkelijk om aansluiting bij het onderwijs te maken.

Aansluiting van CultuurMenu bij cultuurbeleid en onderwijsprogramma

De nieuwe website van Hart maakt het mogelijk dat scholen bij de inschrijving van het CultuurMenu per groep kunnen aangeven hoe hun keuze aansluit bij hun cultuurbeleid en/of onderwijsprogramma. Hiervan hebben zeer veel scholen gebruik gemaakt:

35 scholen uit Haarlem; 11 scholen uit Bloemendaal en 7 scholen uit Heemstede. In Zandvoort is dit niet aan de orde. Zoveel mogelijk scholen/groepen die hun eerste keuzes motiveerden, kregen deze ook toegekend;

We hebben zoveel mogelijk scholen/groepen, die voor verschillende groepen een doordachte motivatie voor hun eerste keuze hebben aangegeven, voorrang gegeven bij toewijzing.

We zijn verheugd dat het aantal scholen dat bewust kiest uit het CultuurMenu groeit.

Evaluatie van het CultuurMenu

De activiteiten in het CultuurMenu worden sinds jaar en dag goed door ons gemonitord, door ze door scholen te laten evalueren. Van de tevredenheid van de scholen met het totale programma van het CultuurMenu willen we ook graag een goed beeld blijven houden. De collega's van het kenniscentrum en CMK houden hierover vinger aan de pols bij de scholen waarmee zij in contact zijn. We deden dit in het voorjaar van 2018 ook door met vier scholen een gesprek te organiseren. In hoofdstuk 5. 'Kwaliteitsbewaking en evaluatie' beschrijven we de bevindingen van vier Haarlemse scholen over het CultuurMenu.

CultuurMenu in netwerkbijeenkomsten

Het bespreken van het CultuurMenu in de netwerkbijeenkomsten voor ICC'ers is niet gerealiseerd. De reden is dat deze netwerken anders worden georganiseerd dan voorheen. Enkele keren per jaar vinden er netwerkbijeenkomsten van ICC'ers per schoolbestuur plaats. Er zijn veel onderwerpen voor de agenda van deze netwerken en het is niet mogelijk gebleken om een keer per jaar het CultuurMenu hier op de agenda te zetten. Om deze reden hebben we besloten om het totaalprogramma van het CultuurMenu met ingang van 2019 schriftelijk te laten evalueren door de ICC'ers en met enkelen van hen in gesprek te gaan. Mogelijk vormen de resultaten van de evaluatie een interessant agendapunt voor de netwerken in de nabije toekomst.

Samenwerkingsovereenkomst

Om de samenwerking met de instellingen te optimaliseren hebben we ervoor gekozen om een samenwerkingsovereenkomst op te stellen. In deze overeenkomst staat helder beschreven wat de voorwaarden zijn voor deelname aan het CultuurMenu. Duidelijk staat omschreven wat Hart van de instellingen verwacht en wat de instellingen mogen verwachten van Hart.

3. Activiteiten in 2018

Museumactiviteiten

Scholen konden kiezen uit een ruim en divers museumaanbod. Naast de grote musea, Teylers en Frans Hals, zijn ook de kleinere instellingen veelvuldig bezocht.

De bezoekersaantallen van de musea zijn te vinden in bijlage III.

De samenwerkingsovereenkomst en de vraag om deze te tekenen heeft als resultaat gehad dat we met veel instellingen hebben gesproken, telefonisch of in een ontmoeting. We hebben daardoor de relatie versterkt. Ook heeft het ons nieuwe inzichten verschaft, zo ontdekten we dat sommige instellingen alleen schoolklassen kunnen ontvangen op het moment dat er een geschikte tentoonstelling is voor de doelgroep, waardoor planningen soms op zich laten wachten. Ook kregen we beter zicht op waar de moeilijkheden in het maken van afspraken met scholen kunnen zitten. Van verschillende instellingen kregen we bericht dat scholen niet altijd snel en adequaat reageren op mails en telefoontjes van de musea om de gekozen activiteit in te plannen. Anderzijds gaven enkele scholen aan dat instellingen hen pas erg laat benaderden voor het maken van afspraken en het op dat moment niet meer in hun jaarplanning paste. Komend schooljaar blijven we scholen stimuleren om zelf afspraken te maken, maar de verantwoordelijkheid voor de planning ligt bij de aanbieders.

Voorstellingen bij de podia

Het CultuurMenu biedt scholen een unieke mogelijkheid om een kwaliteitsvoorstelling in klassenverband te bezoeken bij de podia. Voorstellingen in de Stadsschouwburg, Philharmonie en Toneelschuur worden geprogrammeerd in nauwe samenwerking met de zalen. Er wordt gezocht naar mogelijkheden voor aansluiting met schoolvoorstellingen op de verschillende vakgebieden, muziek, theater, dans en literatuur. Ook voor film is aandacht in het menu; animatiefilms (HAFF) en IDFA-juniorfilms worden aangeboden. Er wordt voor verschillende leeftijdsgroepen geprogrammeerd zodat er in het CultuurMenu in de verschillende stadsdelen en randgemeenten voor groep 3 t/m 8 voorstellingsbezoek kan worden aangeboden. De bezoekersaantallen van de voorstellingen zijn te vinden in bijlage VI.

Bij voorstellingen geven we zo goed mogelijk de inhoud aan en waar mogelijk de thema's, zodat leerkrachten de aansluiting met hun onderwijs kunnen zoeken. Voorstellingen gaan vaak vergezeld van lesmateriaal met voorbereidende- en/of verwerkingsopdrachten voor op school.

Niet altijd sluiten voorstellingen aan bij hetgeen er op dat moment aan de orde is in de klas. Het is verschillend hoe scholen dit ervaren en hoe ze ermee omgaan: er zijn scholen die dit een probleem vinden; er zijn ook scholen die aangeven ruimte te maken voor de voorbereiding en verwerking omdat ze deze ervaring onmisbaar vinden voor hun leerlingen. Ook zijn er scholen die op basis van de informatie altijd een aansluiting weten te maken met hun beleid of onderwijs bijvoorbeeld met wereldoriëntatie of taal.

Uit de evaluaties blijkt dat veel scholen/leerkrachten graag een les of workshop door een vakdocent willen koppelen aan voorstellingen. Dit wordt gezien als een waardevolle toevoeging aan het bezoek aan een voorstelling bij de podia. Scholen geven aan dat het positief bijdraagt aan de beleving van leerlingen en dat de voorstelling beter wordt ingebed in het schoolprogramma. In Zandvoort is dit financieel mogelijk. Helaas laat het budget in de andere gemeenten het niet toe om bij de voorstellingen in het menu standaard workshops te programmeren. We brengen de door theatergezelschappen ontwikkelde workshops bij voorstellingen onder de aandacht, zodat scholen deze zelf kunnen aanvragen als zij hiervoor financiële middelen hebben. Daar waar we het noodzakelijk vinden voor de toegankelijkheid van de voorstelling, bieden we zelf workshops aan binnen het CultuurMenu.

Gadgets

In 2016 is Hart begonnen met het uitdelen van gadgets na elk voorstellingsbezoek door scholen. Met de gadget wordt gecommuniceerd dat de voorstelling is bezocht in het kader van het CultuurMenu en dat deze is georganiseerd door Hart. We willen de ouders op de hoogte brengen van het theaterbezoek van hun kind door deze fysieke herinnering die het mee naar huis neemt. We hopen dat het leidt tot leuke gesprekken. Sinds najaar 2017 is de gadget een stickervel met kunst gerelateerde afbeeldingen en grappige teksten

als 'Hart sticker leuk'. Met het uitdelen van deze gadgets bereiken we de gezinnen van ongeveer 8000 leerlingen per jaar in de regio Zuid- Kennemerland.

Extra kleutervoorstellingen in Haarlem

In mei 2018 konden we extra kleutervoorstellingen aanbieden vanuit het CultuurMenu budget. Scholen uit de regio Haarlem Noord/Zuid konden kiezen uit drie voorstellingen. 'Aadje Piraatje viert feest' door Ton Meijer werd door 550 leerlingen bekeken. De voorstelling werd als heel interactief ervaren en dat er een tand werd getrokken maakte op de kleuters veel indruk. Ook 'Het Spookje' van Poppentheater Koekla werd door 200 kleuters heel enthousiast ontvangen. "Het zat goed in elkaar qua verhaal, decor, belichting en techniek", aldus de Liduinaschool. 'Oor overboord' van het Filiaal werd door 200 leerlingen beleefd; een voorstelling vol verbeeldingskracht en liedjes. Na afloop vroeg een kleuter zich af: "Waren die oren echt??"

Het Spookje van Poppentheater Koekla

Themaworkshops worden Workshops op Maat

Themaworkshops hebben we twee jaar als pilot aangeboden en 11 scholen hebben in deze periode voor dit aanbod gekozen.

Met vier scholen werden in het voorjaar van 2018 nog themaworkshops gerealiseerd, namelijk: De Ark met 7 workshops, De Peppelaer met 5 workshops, De Werkschuit met 7 workshops en de Liduinaschool Timorstraat met 4 workshops.

Gebleken is dat de omschrijving niet helder genoeg was en het voor de scholen niet duidelijk was welke inzet er van hen werd gevraagd. De belasting voor Hart werd hierdoor te groot.

In het menu van 2018-2019 hebben we de Themaworkshops vervangen door Workshops op Maat. De omschrijving van dit aanbod scherpten we aan en ook de voorwaarden voor deelname zijn zeer helder benoemd. Hiermee willen we de scholen die werkelijk samen met een vakdocent een workshop op maat willen maken, deze mogelijkheid bieden.

Wederom in een pilot in 2018-2019.

Scholen kunnen kiezen voor een workshop waaraan zij zelf in overleg met de vakdocent inhoud geven. Hart zoekt een geschikte vakdocent bij de vraag van de school en brengt beide partijen met elkaar in contact. Vervolgens werken de school en de vakdocent het plan samen verder uit.

Daarbij moeten we opmerken dat we deze Workshops op Maat alleen in Haarlem met extra middelen vanuit de instelling kunnen realiseren en slechts aan enkele scholen kunnen toewijzen. Ze zullen in het voorjaar van 2019 plaatsvinden, zodat er voldoende tijd is om ze met de scholen voor te bereiden.

4. CultuurMenu voor SO scholen en ITK

Voor drie scholen voor speciaal onderwijs in Haarlem hebben ook in 2018 een apart CultuurMenu gerealiseerd. Het betreft de Van Voorthuissenschool, de Van Gilseschool en

de Parel. De wens van de scholen is de activiteiten van het CultuurMenu zoveel mogelijk óp of bij school te laten plaatsvinden. De SO-scholen kiezen ervoor om elk schooljaar een ander vakgebied centraal te stellen, zodat leerlingen in hun schoolperiode met meerdere disciplines in aanraking komen. In 2018 is gekozen voor Capoeira (dans en muziek) en is samenwerking gezocht met lokale partner Senzala de Santos. Er is een programma op maat gemaakt. Op elke school was een bijeenkomst vooraf waarin de leerkrachten kennis maakten met capoeira, met de geschiedenis, de instrumenten en de muziek, met de bewegingen en met het spel van vraag en antwoord in beweging. Met het geleerde konden de leerkrachten zelf met hun leerlingen aan de slag met eenvoudige capoeira bewegingen. Er werden workshops gegeven door mensen van Senzala en het hele project eindigde met open lessen waar ouders welkom waren. Alle scholen hebben bijzonder prettig samengewerkt met Senzala en waren tevreden over hun professionele aanpak met deze specifieke doelgroep.

De scholen zorgen elk jaar voor de inbedding van de activiteiten in een groter project op school. Deze intentie voor een gezamenlijk programma ondersteunt Hart en wil dat samen met deze SO scholen in de komende jaren blijven realiseren.

Ook de Internationale taalklas maakt gebruik van een apart menu. Voor de leerlingen van ITK plannen we in principe vanuit het CultuurMenu geen voorstellingen in de zalen en museumbezoek. Deze activiteiten zijn te talig en vervoer is niet te realiseren door de ouders van deze leerlingen. In 2018 speelde de voorstelling BUZZ in een trailer bij deze school voor twee groepen.

themaworkshops

5. Kwaliteitsbewaking en evaluatie

In 2018 voerden we met de ICC'ers van vier Haarlemse scholen: De Meer, Prof. Dr. Gunningschool, Spaarneschool en Zuidwester, een gesprek over hun bevindingen met het CultuurMenu. De Meer en Gunningschool gaven aan dat hun leerlingen van huis uit weinig aan cultuur meekrijgen. De Meer zou om deze reden graag meer activiteiten vanuit het menu willen krijgen. Het menu krijgt rapportcijfer 8 tot 9.

De Gunningschool had problemen met het inloggen op de nieuwe website en geeft om die reden (dat wordt expliciet benoemd) een 6,5.

De Spaarneschool vindt het aanbod zeer waardevol en overzichtelijk waaruit je kunt kiezen wat het best bij je school past. Een wens is een wat flexibeler menu omdat ze erfgoed zelf invullen en graag voor alle groepen meer dans/drama willen. Cijfer: 9

Zuidwester vindt een belangrijk aspect dat leerlingen door activiteiten in het menu meer van de wereld zien. Ze proberen de activiteiten te laten aansluiten bij het schoolprogramma. Cijfer 8,5.

Alle ICC'ers vinden de kwaliteit van de activiteiten in het CultuurMenu over het algemeen erg goed.

Alle activiteiten die in het CultuurMenu worden aangeboden kunnen door scholen worden geëvalueerd middels een evaluatieformulier dat zij in een link krijgen toegestuurd. Kritische opmerkingen over activiteiten uit het menu koppelen we terug naar de theatergroepen of uitvoerende aanbieders. En natuurlijk nemen we de wensen en opmerkingen mee in de programmering van het volgend schooljaar.

In 2018 heeft 42% van alle leerkrachten het museumbezoek middels het online formulier geëvalueerd. Hiermee worden de instellingen geïnformeerd over de bevindingen van de scholen en eventuele wensen/verbeterpunten. Dit biedt instellingen de mogelijkheid om hun aanbod op deze punten bij te stellen. Hart is erg blij met de respons omdat dit het bewaken van de kwaliteit van het aanbod mogelijk maakt.

Het evaluatietraject van lokale programma's in gesprekken tussen Hart, scholen en instellingen hebben we voortgezet. In 2018 was:

- Oneindig Noord-Holland in gesprek met de SAB over de activiteit 'Buitenplaats Mobiel';
- Kunstfort Vijfhuizen in gesprek met Hart over het aanbod 'allemaal kleine soldaatjes' naar aanleiding van een bezoek van de Beatrixschool Heemstede aan het Kunstfort.

Deze gesprekken hebben tot doel om de relatie te versterken tussen de instellingen en de scholen en om activiteiten beter te laten aansluiten bij het onderwijsprogramma en de wensen van de school. Leerkrachten kunnen in de gesprekken als didactische experts de musea zinnig advies geven en de culturele instellingen kunnen hun expertise inbrengen en uitleggen waarom zij voor een bepaalde inhoud hebben gekozen. Activiteiten worden zo nodig op bepaalde punten bijgesteld. De gesprekken worden als verrijkend en nuttig ervaren.

In 2018 heeft 46% van alle leerkrachten de bezochte voorstellingen geëvalueerd. Het formulier wordt door Hart gebruikt ter controle op de organisatie. Het geeft daarnaast inzicht op het niveau van de leerlingen en leerkrachten; in welke mate begrijpen zij theaterkunst. Met deze kennis kan Hart de programmering voor komende jaren maken, die educatief en uitdagend dient te zijn, maar ook toegankelijk moet blijven. Ook impresariaten en theatergezelschappen ontvangen de ingevulde evaluatieformulieren. Met deze informatie kunnen zij hun lopende voorstelling en eventueel bijbehorend lesmateriaal nog aanpassen. Zij hebben aangegeven dit heel nuttig te vinden.

In 2018 heeft 60% van alle leerkrachten de gevolgde KIK workshop op school beoordeeld middels het online formulier. Hiermee houdt Hart zicht op wat er op de werkvloer gebeurt. Ook de kunstenaars ontvangen de formulieren en kunnen waar nodig hun programma bijstellen.

Voor de relatie, het contact en de kwaliteitsbewaking bezoeken we elk jaar enkele workshops. Dit jaar waren dat die van Maurice Vastenouw en Lisette van Gemert. De workshops van beide docenten worden door de jaren heen positief beoordeeld. Ons bezoek bevestigde dat de kwaliteit nog steeds goed is.

6. Busvervoer SO en SBO scholen

Sinds 2017-2018 bieden we voor SO en SBO scholen geen busvervoer meer aan voor de activiteiten van het CultuurMenu Haarlem die buiten de school plaatsvinden, omdat dit onbetaalbaar is geworden.

Wel bieden we de scholen voor speciaal onderwijs de mogelijkheid om maximaal €50 euro per activiteit te kunnen declareren voor vervoer. In 2018 is er slechts door één school voor een enkele activiteit een beroep gedaan op deze regeling.

Het bedrag dat wordt bespaard op de vervoerskosten komt ten goede aan de activiteiten voor alle Haarlemse scholen in het CultuurMenu.

7. Doelen CultuurMenu 2019-2020

- Met aandacht voor lokale initiatieven realiseren we een regionaal CultuurMenu voor 89 scholen primair onderwijs, waaronder een aangepast menu voor drie SO scholen in Haarlem en de ITK;
- Het programma van het CultuurMenu is het hele jaar zichtbaar op de website, zodat dit omvangrijke basisprogramma voor cultuuronderwijs voor 89 basisscholen in ons gebied zichtbaar is en gepresenteerd wordt aan de buitenwereld; gemeenten, schoolbesturen, scholen, ouders/verzorgers en belangstellenden (in 2018 kon het programma alleen bekeken worden door ICC'er nadat ze hadden ingelogd op de website);
- De wijze van evalueren van het gehele programma van het CultuurMenu is ontwikkeld en uitgezet en naar aanleiding hiervan vinden er gesprekken plaats met enkele (minimaal twee) scholen;
- Het evaluatietraject van de activiteiten in gesprekken tussen scholen en instellingen wordt voortgezet. Met de ingezette werkwijze zullen we in 2019 ten minste twee lokale activiteiten bezoeken en evalueren met instellingen/aanbieders en scholen. Tenminste twee workshops van onze kunstenaars/docenten zullen worden bezocht en met hen worden besproken;
- Wanneer scholen een activiteit van een instelling voordragen voor opname in het CultuurMenu, zullen we dit honoreren en de evaluatie faciliteren;
- Scholen die in een motivatie aangeven hoe een activiteit uit het CultuurMenu aansluit bij hun beleid en programma zullen we voorrang geven bij hun eerste keuze;
- SO en SBO scholen kunnen wederom gebruik maken van een vergoeding van maximaal €50 per activiteit voor vervoer van hun leerlingen;
- Alle informatie over de scholen en de activiteiten voor het CultuurMenu zijn in het administratieve systeem van Hart onder gebracht, waardoor we scholen beter van dienst kunnen zijn en beter kunnen adviseren;
- In het CultuurMenu van Haarlem bieden we workshops Op Maat, waardoor de scholen zelf de aansluiting bij het onderwijsprogramma kunnen realiseren, dit aanbod zullen we aan zoveel Haarlemse scholen in een pilot toewijzen als de financiën toelaten;
- Meer informatie verstrekken over (uitgevoerde activiteiten van) het CultuurMenu aan scholen, aanbieders en ouders met gadgets, artikelen op de site, in de nieuwsbrief en op social media;
- De mogelijkheden van de nieuwe website zo optimaal mogelijk benutten waardoor scholen de aansluiting van de menu-activiteiten bij thema's, onderwijsprogramma en beleid nog gemakkelijker kunnen vinden. Door: aanbieders te informeren over de meest voorkomende onderwerpen waarop scholen zoeken (kunststijlen, culturele competenties, 21^e eeuwse vaardigheden, thema's) en hen trefwoorden/begrippen te laten formuleren waarop ze door scholen gevonden willen worden voor de specifieke activiteit.

Bijlage I: Activiteiten uitgelicht

Voorstellingen uitgelicht

Spijker van Toneelmakerij – Toneelschuur

Spijker heeft onmogelijke ouders. Het enige wat ze goed kunnen, is elkaar uitschelden en ruzie maken. Je begrijpt dus dat deze jongen dag en nacht bezig is met het blussen van echtelijke binnenbrandjes en zich in knettergekke bochten wringt om er maar voor te zorgen dat die twee niet uit elkaar gaan.

De leerlingen hebben 1,5 uur stil gezeten en geboeid gekeken naar een toneelvoorstelling over een heftig onderwerp: gescheiden en ruziënde ouders. Voor veel kinderen een herkenbaar onderwerp waardoor reacties zowel uit een lach als een traan bestaan.

De Jokkebrokker – Toneelschuur

Karel Liegenie is een goochelaar. Maar de laatste tijd gaan zijn trucs steeds vaker 'mis'. Balletjes en konijnen verdwijnen écht. Hij begint langzaam te geloven dat hij kan toveren. De circusbaas vindt het fantastisch. Met zo'n artiest kan zij heel rijk worden. Maar de dochter van Liegenie wil dat haar vader haar de waarheid vertelt over hoe dat goochelen van hem werkt. Kan hij dat wel? De jokkebrokker is een voorstelling over hoe de waarheid werkt. Kinderen worden getest op hoe goed zij een leugen herkennen. En wie liegt zo goed, dat hij de waarheid spreekt?

"Het voorbereidende filmpje vonden de leerlingen erg grappig. Hierdoor kregen ze echt zin in de voorstelling. Het is goed dat ze op deze manier met kunst in aanraking komen. Van huis uit krijgen deze kinderen weinig mee op dit gebied". Juf Sanneke van de Erasmus.

Wagner's Ring en Animatietafel – De Krocht

Leerlingen uit groep 7 en 8 van scholen in Zandvoort bezochten Wagner's Ring van Garage TDI in De Krocht. Een voorstelling gebaseerd op het leven van Richard Wagner en diens beroemde opera "Der Ring des Nibelungen" waarbij letterlijk alles uit de kast wordt gehaald: live muziek en zang, duplo-speelgoed, keramische beelden en landschappen, computeranimaties, gamefiguren en nog veel meer. Allemaal meer dan levensgroot te volgen op projectieschermen.

Een week later volgt een serie workshops op school van Animatietafel. Leerlingen ontdekken hoe ze een cut-out animatie kunnen maken en een scene uit de voorstelling kunnen verbeelden. In groepjes maken ze een storyboard, een achtergrond op A3, attributen en personages. De scene komt tot leven door tientallen foto's te maken en achter elkaar te zetten op de computer. Het resultaat: de held Siegfried, het Rijngoud, Freya en Wotan, de machtige Ring, alles komt tot leven!

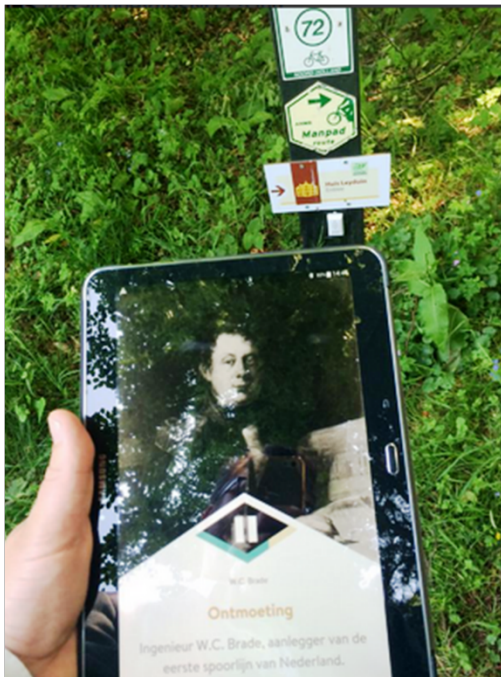
Aankondiging van een animatiefilmpje bij Wagner's Ring

Museumactiviteiten uitgelicht

Oneindig Noord-Holland in gesprek met de SAB school – Buitenplaats Mobiel

Na twee voorbereidende lessen is het doel van het bezoek aan Paviljoen Welgelegen om op een eigentijdse en speelse manier kennis te maken met heuse bewoners van de buitenplaats. En een kijkje in hun dagelijks leven aldaar!

De leerkracht van de SAB (groep 7) heeft meegewerkt aan een uitgebreid evaluatie gesprek. Dit bleek erg nuttige tips op te leveren waarmee de educatiemedewerker van Oneindig Noord-Holland direct aan de slag kon gaan. De afspraak is gemaakt om na een jaar nog eens met een testklas de activiteit te bezoeken zodat gekeken kan worden of de aansluiting met het onderwijs is verbeterd. De leerkracht benadrukt aan het eind van het gesprek dat ze Buitenplaats Mobiel absoluut een inspirerende, goede en leerzame activiteit vindt en hoopt dat haar tips en adviezen door de instelling ter harte worden genomen. Zij verwacht dat er dan nog meer uit een bezoek aan de buitenplaats te halen is.

Buitenplaats Mobiel – Paviljoen Welgelegen

Rondleiding Corrie4Kids –Corrie ten Boom Huis

Het scholenbezoek vindt plaats in het vroegere woonhuis van de familie Ten Boom, met originele schuilplaats voor onderduikers! Het programma begint met een 15 minuten durende presentatie. Daarna wordt de groep in tweeën verdeeld. Eén groep gaat, onder begeleiding van een activiteitenbegeleider, naar buiten om de Corrie4Kids speurtocht te volgen door de binnenstad van Haarlem. De andere groep blijft, onder begeleiding van een activiteitenbegeleider, in het museum en krijgt opdrachten in de verschillende ruimtes van het huis. Na de pauze, met limonade en iets lekkers, worden de groepen gewisseld.

“Wat vond ik het spannend om in de huid van een onderduiker te kruipen” aldus een leerling van de Sint Bavo school, groep 8

“Juf, ik word er een beetje stil van”, de reactie van een leerling van de St Theresiaschool, groep 7.

Ontdek het museum met Sjaak de Suppoost – Frans Hals Museum

Wat bewaart een museum allemaal? En wat is dat eigenlijk, een kunstwerk? In deze theatrale ontmoeting met het nieuwe Frans Hals Museum – onder leiding van Sjaak de Suppoost – ontdekken de jongste kinderen alles dat te maken heeft met kunst in een museum.

Actieve werkvormen stimuleren de leerlingen tot zélf ontdekken en doen. Via kunstrijkspelletjes vinden ze verschillende vormen, kleuren, lijnen en stippen: de bouwstenen van een schilderij.

Kinderen worden ontvangen door de suppoost die hen meeneemt op een ontdekkingsreis door het museum met kunst van vroeger en nu. Maar, is hij wel een echte suppoost... of is het misschien... Frans Hals zelf?!

"Wij zijn de beste speurders omdat we het beste schilderij hebben gevonden. We kunnen ook wel Sjaak worden." Aldus een leerling van de Werkschuit, groep 1/2

"Dat is geen pop maar een baby, dat zie je aan hoe de ogen zijn geverfd" een reactie van een leerling van de Antoniuschool, groep 1/2

"Wat ontzettend fijn dat we dit de kinderen mochten aanbieden" was de eerste reactie van de leerkracht van de Willem van Oranjeschool, groep 1/2

Workshops uitgelicht

Berenjacht – Maurice Vastenouw

Maurice heeft als basisschoolleraar een natuurlijk overwicht. De workshop 'Berenjacht' heeft een mooie lesopbouw, met het boek als leidraad. Maurice neemt ontzettend veel instrumenten mee de klas in en laat de leerlingen hiermee het verhaal verklanken. Het resultaat na 45 minuten is een concert waaraan iedereen enthousiast meedoet en serieus zijn eigen muzikale gedeelte uitvoert.

"Deze workshop sloot goed aan bij mijn leerlingen. De kinderen hebben nog (bijna) geen ervaring met instrumenten". Wies Jongejan van de Zuiderpolderschool

Huismuis gaat op reis – Lisette van Gemert

Deze spelworkshop voor de groepen 1 en 2 sluit aan bij het thema van de Kinderboekenweek 'vriendschap'. Huismuis is een echte huismuis, hij is het liefste thuis. Op een dag komt er post van héél ver weg. Een kaart van Liesje. 'Hoi Huismuis, ik ben op vakantie in Spanje, kom je ook?'. Huismuis krijgt de kriebels, naar Spanje, zo ver weg? O, nee dat durft hij niet. Of toch wel? Liesje is toch zijn vriendinnetje? Wat doe je als je iets spannend vindt? En wat is vriendschap, hoe is het om iets wat je moeilijk vindt toch te doen omdat je het voor een vriend/vriendin doet. Als de kinderen een handje helpen durft Huismuis voor het eerst in zijn leven op reis te gaan.

"Dit was echt fantastisch! Het verhaal en het onderwerp zijn goed passend bij deze leeftijd. Het is de belevingswereld van de kinderen. Dit merk je ook, ze willen en doen allemaal mee. Ze willen graag antwoorden geven, zijn heel enthousiast en herkennen dingen". Kolinda Korf van de Koningin Emmaschool.

Kleurensoep – Denise Kamp

De docent komt voor deze workshop als een kleurentovenaar de klas in met haar gitaar en zingt een lied over het mengen van kleuren. Dan gaan de kinderen zelf 'kleurensoep' maken door te schilderen met de basiskleuren. Als de soep klaar is, dansen ze met z'n allen nog een keer om de pan en zingen de kinderen het lied met de tovenaar mee.

"Dit was een super leuke workshop! Alle doelen zijn met deze workshop bereikt. De kinderen werden geprikkeld om heerlijk met verf/ kleur/ experimenteren bezig te zijn". Monique Tanis van de Peppelaer.

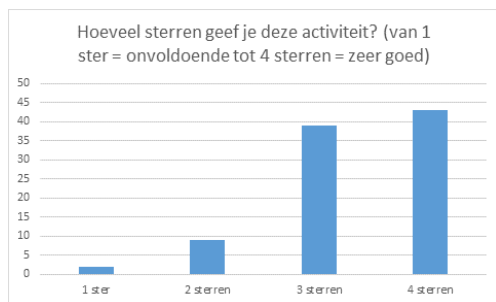

Workshop Kleurensoep – Denise Kamp

Bijlage II: Waardering van leerkrachten voor activiteiten in 2017-2018

Over museumbezoek werden 92 evaluatieformulieren ingevuld.

Met de laatste vraag geeft de leerkracht zijn waardering voor de activiteit in sterren aan:

Citaten van leerlingen uit de evaluaties:

"Juf, een museum is echt vet cool."

Kleuter van de Al Ikhlâas, tijdens bezoek aan Frans Hals Museum

"Juf, we mochten gewoon een kogel vasthouden!"

Leerling uit groep 5 van basisschool De Meer, na afloop van bezoek aan Noord-Hollands Archief.

Over voorstellingen werden 117 formulieren ingevuld.

Met de laatste vraag geeft de leerkracht zijn waardering voor de activiteit in sterren aan:

Citaten van leerlingen uit de evaluaties:

"Dat gaan we in de pauze naspelen."

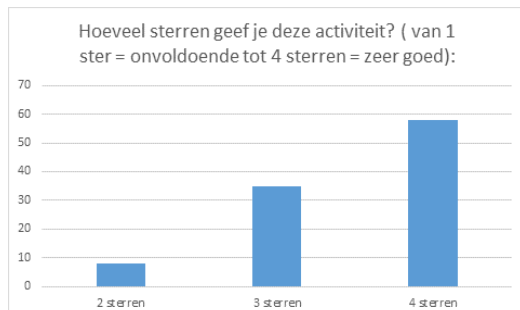
Leerling van groep 5/6 van de Hannie Schaafschoon, na het zien van De waanzinnige boomhut in de Stadschouwburg

"Juf, nu begrijp ik nog meer van de oorlog!"

Leerling van groep 8 van de Dreeschool, na het zien van Oorlogsgeheimen in de Luifel

Over workshops werden 101 evaluatieformulieren ingevuld.

Met de laatste vraag geeft de leerkracht zijn waardering voor de activiteit in sterren aan:

Citaten van leerlingen uit de evaluaties

"Ik heb echt iets heel moois gemaakt!"

Leerling van groep 1/2 Antoniusschool, na de workshop "Cobra kunst, dat maken we zelf".

"Dit was de leukste les ooit, juf!"

Leerling van groep 5 Bavinckschool, na de workshop "Men neme een stoel, dromen maar".

Bijlage III: Bezoekersaantallen Musea

aangeboden in CM programma en door de scholen gekozen

aangeboden in CM programma , maar door de scholen niet gekozen

AANTAL GROEPEN IN 2017-2018

[illegible]

Wie wat bewaart heeft wat 4								0
NH archief								
Stambomen								0
Hoe heet jij eigenlijk?						2	2	4
Bewaren voor de toekomst	1	1		2			2	6
Wie wat bewaart heeft wat 7		1						1
Bibliotheek								
Schatten van de bieb				1				1
Wie wat bewaart heeft wat 5								0
Cruquius								
Van rattenvanger tot dijkgraaf	2			2			3	7
Paviljoen Welgelegen								
Buitenplaats mobiel	1	4		4		1		12
ABC								
Het ABC van architectuur				2				2
Archeologisch museum								
Graaf mee in het museum	2		4	4	2			12
Wie wat bewaart heeft wat 2			3					3
37PK								
Kunstenaar voor 1 dag!							1	1
Druktechniek: monoprint								0
PRINT!								0
Historische Vereniging Haarlem								
Wie wat bewaart heeft wat 3								0
Grote of Sint Bavokerk								
Wie wat bewaart heeft wat 6			4					4
Stichting Erfgoed Haarlem								
Stappen in de stad							4	4
Wie wat bewaart heeft wat (uitgelicht)								0
Corrie ten Boom								
Corrie4Kids	3	2		2			1	11
Het Dolhuys								
Kijken met je oren							1	1
Wie wat bewaart heeft wat 8		2					1	3
Totaal aantal bezoekende groepen								218

AANTAL GROEPEN IN 2018-2019

Musea 2018/2019	Haarlem Centrum / Zuid- West Menu 3 (groep 1,2)	Haarlem Centrum / Zuid- West Menu 3 (groep 5,6)	Haarlem NN Menu 4 (groep 1,2)	Haarlem NN Menu 4 (groep 7,8)	Haarlem O- Schalk menu 2 (groep 1,2)	Haarlem O- Schalk Menu 2 (groep 3,4)	Haarlem N-Z Menu 1 (groep 1,2)	Haarlem N-Z Menu 1 (groep 5,6)	H'stede Z Menu 2 (groep 1,2)	H'stede Z Menu 2 (groep 3,4)	B'daal Z Menu 1 (groep 1,2)	B'daal Z Menu 1 (groep 5,6)	H'stede N Menu 3 (groep 1,2)	H'stede N Menu 3 (groep 5,6)	B'daal N Menu 4 (groep 1,2)	B'daal N Menu 4 (groep 7,8)	totaal aantal groepen
Teylers museum																	
Uitvinden met Leonardo		7		1								2		2			12
Beestenboel						20			1								21
Blitstour langs het lab				2												3	5
Etsen als Rembrandt				1												1	2
Knetterende elektriciteit				3												5	8
Lichthuizen																	0
Muziek in je oren		4						9						1			14
Naar de top van de MontBlanc								2				2		4			8
Spruitjes in Space!																1	1
Wie wat bewaart heeft wat 1			3						3								6
Frans Hals museum																	
Anders dan anders. Filosoferen met kunst				3													3
Ontdek het museum met Sjaak de Suppoost							9				6						15
Smaakmakers! Is dit nou kunst?																	0
Spieken mag!				2													2
Verf, verhaal, fantasie!		4				4				2							10
Wie Wat Bewaart Heeft Wat 9					3										2		5
Vishal																	
Kunst ontmoeten																	0
Aan het werk		10		4				9				4		2		1	30
Kunstfort Vijfhuizen																	0

Allemaal kleine soldaatjes	5			2		2					9
Daar zijn de soldaten			2	2							4
We gaan aan het werk		2			1	2			2	1	8
Museum Haarlem											
Ontwerp je eigen stad			2								2
Wie Wat Bewaart Heeft Wat 4											0
NH archief											
Bewaren voor de toekomst		2			2						4
Buiten de lijnen							2				2
Hoe heet jij eigenlijk?		2									2
Janskerk: reizen door de tijd											0
Schatten van de bieb					5						5
Stambomen			1								1
Wie Wat Bewaart Heeft Wat 7											0
Bibliotheek											
Wie wat bewaart heeft wat 5											0
Cruquius											
Van rattenvanger tot dijkgraaf		6	1				6			1	14
Paviljoen Welgelegen											
Buitenplaats mobiel		3	3				1				7
ABC											
Het ABC van architectuur			1								1
Archeologisch museum											
Graaf mee in het museum		1		12	2	2					17
Wie wat bewaart heeft wat 2				2							2

Historische Vereniging Haarlem												
Wie wat bewaart heeft wat 3												0
Grote of Sint Bavokerk												
Wie wat bewaart heeft wat 6			5									5
Stichting Erfgoed Haarlem												
Stappen in de stad												0
Corrie ten Boom												
Corrie4Kids			8		2		2		1		3	16
Totaal aantal bezoekende groepen												241

Bijlage IV: Bezoekersaantallen voorstellingen in de zalen

AANTAL SCHOLEN EN LEERLINGEN IN IN 2017-2018

	voorstelling	bestemd voor	gezelschap/Impresariaat	aantal scholen	aantal leerlingen	aantal begeleiders
Stadsschouwburg	Come Back	groep 7 en 8	Beumer en Drost	8	239	35
	De Waanzinnige Boomhut	groep 4, 5 en 6	Meneer Monster	16	680	93
	Dummie de Mummie	groep 3, 4, 5, 6, 7, 8	Theater in School	31	1322	172
	De kleine zeemeermin	groep 3, 4 en 5	Theater Terra	20	1181	163
	Totaal			75	3.422	463
Philharmonie	Stok uit hoed	groep 5, 6, 7, 8	Slagwerkgroep Den Haag	7	340	46
	Totaal			7	340	46

Toneelschuur	Vlieger zonder koord	groep 5, 6, 7, 8	Erik Kaiel	9	423	58
	Hoe licht kan een wolk zijn	groep 3 en 4	Het Houten Huis	7	431	60
	De Kleine Cowboy	groep 3 en 4	Het Laagland	7	379	52
	De Uitvinders	groep 5, 6, 7,8	Holland Opera	9	416	59
	Spijker	groep 7 en 8	Toneelmakerij	20	888	122
	Totaal			52	2.537	351
Filmschuur	IDFA	groep 7 en 8	IDFA	3	217	28
	HAFF	groep 7 en 8	HAFF	5	324	45
	Totaal			8	541	73
De Krocht	Oor Overboord	groep 1, 2, 3	Het Filiaal	6	402	30
	Oorlogsgeheimen	groep 8	Theater in School	7	155	20
	Totaal			6	557	30
Nationale Opera en Ballet	Don Quichot	groep 7 en 8	Nationale Ballet en Opera	2	130	18
	Totaal			2	130	18
Luifel	Oorlogsgeheimen	groep 8	Theater in School	19	483	61
	Totaal			19	483	61
Op scholen	1-2tjes	groep 4 en 5	de Stilte	6	282	
	BUZZ IV naar de maan	groep 5, 6, 7,8	Unieke Zaken	8	383	
	iSocial	groep 7 en 8	Zwerm	4	103	

	Bijna 11 enzo	groep 7 en 8	Zwerm	2	196
	Bakkertje Bor	groep 1 en 2	Lilaluna Verteltheater	8	216
	De verwende prinses	groep 3 en 4	Lilaluna Verteltheater	4	106
	Een poepje van eigen deeg	groep 1 en 2	Lilaluna Verteltheater	3	70
	Het grote geheim van Ridder Rudolf	groep 3 en 4	Lilaluna Verteltheater	7	108
	Toeloeloe en Harrie	groep 1 en 2	Lilaluna Verteltheater	5	130
	Totaal			47	1.594
TOTAAL AANTAL LEERLINGEN					9.604

AANTAL SCHOLEN EN LEERLINGEN IN 2018-2019

	Voorstelling	bestemd voor	gezelschap/Impresariaat	aantal scholen	aantal leerlingen	aantal begeleiders
Stadsschouwburg	Aladdin	3 t/m 6	Theater Terra	14	572	96
	De Familie van Nielie	5 t/m 7	Theatergroep Kwatta	7	305	44
	De Krijtkring	7 & 8	Toneelmakerij	17	717	98
	De Vrekkin	7 & 8	NTjong	7	324	46
	Totaal			45	1918	284
Philharmonie	Caravan	4 t/m 6	Oorkaan	6	351	23
	De Paraplu	3 & 4	TOEAC	7	340	26
	Totaal			13	691	49

Toneelschuur	Bruno wordt een superheld	3 & 4	Orkest Max Tak	13	632	88
	De Jokkebrokker	5 & 6	Floris van Delft	14	743	116
	Gewoon Held	7 & 8	Het Laagland	9	469	64
	Martin Luther King	7 & 8	Urban Myth	8	420	59
	Robotje	3 t/m 6	NTjong	10	510	69
	Trekvogels	5 t/m 8	Vrije Voeten	5	176	24
	Vadertje & Moedertje	4 & 5	Bonte Hond	4	223	30
	Zeven Sloten	3 & 4	Calefax	7	344	48
	Totaal			70	3517	498
Filmschuur	IDFA	7 & 8	IDFA	7	303	40
	Totaal			7	303	40
De Krocht	Benjamin de Beer	5 & 6	Theater in School	7	269	45
	De Kleine vuurtorenwachter	3 & 4	Valentijn Producties	7	258	44
	Vos en Haas in gevaar	1/2	Houtjetouwtje	7	303	59
	Wagners Ring	7 & 8	Garage TDI	7	201	34
	Totaal			28	1030	182
Nationale Opera en Ballet	Zwanenmeer	6 t/m 8	Het Nationale Ballet	5	368	51
	Totaal			5	368	51
Luifel	Oorlogsgeheimen	7 & 8	Theater in School	12	493	66
	Totaal			12	493	66

Op scholen

Bakkertje Bor	1/2	Lilaluna Verteltheater	2	220
Buzz 4 naar de maan	7 & 8	Unieke Zaken	5	290
De verwende prinses	3 & 4	Lilaluna Verteltheater	1	62
Een poepje van eigen deeg	1/2	Lilaluna Verteltheater	2	105
Het grote geheim van Ridder Rudolf	3 & 4	Lilaluna Verteltheater	2	62
Toeloeloe en Harrie	1/2	Lilaluna Verteltheater	2	140
iSocial	7	Theatergroep Zwerm	1	90
Totaal			15	969

TOTAAL AANTAL LEERLINGEN**9.290**